

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Nye digte - 1841

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Nye digte - 1841", i Heiberg, Johan Ludvig: *Nye digte - 1841*, udg. af Klaus P. Mortensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, cop. 1990, s. 170. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibergjl05val-shoot-idm140194649821680.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Nye digte - 1841

## Gudstjeneste. En Foraars-Phantasie

9

*prosaisk*: nøgternt. - *Tabernaklet*: helligdom, egl. israelitternes transportable helligdom under ørkenvandringen.

10

*Pindsedags-Miraklet*: hentydning til Ap.G. 2,1-13, hvor den forsamlede menighed fyldtes af Helligånden og begyndte at forkynde på fremmede »Tungemaal«. - *Pan*: oprindeligt hyrdernes gud i gr. mytologi, her: skovens eller naturens gud. - *Skræk*: spiller på den paniske angst, som Pan rejser i dem der møder ham i landskabets eller skovens stilhed og ensomhed. Heiberg strejfer temaet så tidligt som i digtet »Panisk Skræk« fra 1819.

11

*husvale*: berolige, trøste, lindre. - *hvalte*: hvælvede.

12

*Overalt..* : skjult modsætning til Matth. 18,20: »Thi hvor To eller Tre ere forsamlede i mit Navn, der er jeg midt iblandt dem.« - *Hu*: sind. - *Thi hvor...*: Matth. 18,20.

13

*hulde*: smukke. - *samlet Broderchor*: menighed - *Eremit*: eneboer.

14

*det hele faldne Kjøen*: den ved syndefaldet faldne menneskeslægt. - *Den gamle Adam*: den Adam som faldt ved syndefaldet; modsætning til den nye Adam, Kristus. - *Vove*: bølge.

15

*Dryader*: trænymfer i gr. mytologi. - *Najader*: kildenyumfer i gr. mytologi. - *Apollo*: solens gud Apollon i gr. mytologi. - *hans Søster*: jagt- og månegudinden Artemis. - *det helleniske Parnas*: den gr. gudeverden. - *Indra*: krigernes gud i den vediske religion. - *Braman(en)*: indisk offerpræst. - *Sphinx*: vinget fabelvæsen, halvt menneske, halvt dyr; spiller en central rolle i bl.a. den gr. og ægypt. forestillingsverden. Her i betydningen: det gådefulde, uudgrundelige, som ligger til grund for al livsudfoldelse. - *de t Skjønheds-Rige*: Elysium, de saliges øer. - *Hellas*: den antikke gr. kultur.

16

*qvalte*: her: ufuldkomne, uarticulerede. - *Socrates*: (469-399 f.Kr.) gr. filosof - *Genius*: lat. ånd, hentydning til den daimon (gr. gud) Sokrates angiveligt følte i sit indre. - *Plato*: (427-343 f.Kr.) gr. filosof, elev af Sokrates; for Platon er ideernes, almenbegrebernes verden den egentlige og sande, tingsverdenen kun et skyggespil. - *panisk*: adj. afledt af Pan, jf n.t. s. 10 og nedenfor. - *Mosaismen*: den jødiske religion. - *Spinoza*: (1632-1677) holl., jødisk filosof, panteist. - *Pantheismen*: læren om, at Gud er alt og alt er Gud; her i betydningen naturpanteisme: Gud er i naturen. - *Man troer, at protestantisk ...*: sigter til de religiøse forhold efter reformationen og på Heibergs egen tid, hvor Gud er fjern i modsætning til katolicismen med dens helgen- og Mariadyrkelse.

17

*qvæges*: oplives. - *Sanct Antons Fest*: kat. helgen, den hellige Antonius fra Ægypten, munkevæsnets indstifter og dyrenes skytshelgen; hans festdag 171 er den 17. jan. - *Profane*: lat. egentlig det, der står foran templet, dvs. det verdslige, det der ligger uden for det helliges område. - *Gestalt*: skikkelse.

18

*Troer du ei, den dunkelt længes*: englens ord spiller på Paulus' brev til Romerne 8,19-23 om skabningens længsel efter forløsning. - *Sordin*: lyddæmper til musikinstrument. - *Forbud*: forvarsel.

19

*Fly Naturen med: forsvind også fra naturen. - lønlige: skjulte.*